

Nikola Keravica
RATNICE ANTIKE

EVOLUTA

Nikola Keravica

RATNICE
ANTIKE

Nikola Keravica

RATNICE
ANTIKE

*E*VOLUTA

*Rođena sam kao žena,
ali sam delima dokazala
da nisam nimalo slabija od
najboljih među
muškarcima.*

Polijen, Stratageme, VIII,
26, Semiramida

REČ AUTORA

Ova knjiga nastala je kao pokušaj da se prevaziđu onovremene i savremene predrasude „pošto su, ipak, žene učinile mnoga dela vredna pomena, bilo zajedno sa drugim ženama, bilo same, pa zato nije loša zamisao da izložimo kratak prikaz onih koja su svima poznata” (Plutarh, *O ženskoj hrabrosti*, 243, e). Žene su podržavale i hvalile hrabrost svojih očeva, muževa, braće i sinova, donosile su vodu i pripremale hranu ratnicima, hrabro i slobodno govorile kada su muškarci ćutali, šile odeću, popravljale oružje, štitove i oklope, darivale lične dragocenosti, sekle svoju kosu da bi se od nje pravila užad za bojne naprave, previjale ranjene i odnosile ih na sigurno, podizale uzbunu na prvi znak da neprijatelji dolaze, skrivale oružje ispod haljina i ogrtača, nosile tajne poruke u svojim minđušama, spasavale zarobljene, goloruke razdvajale zavađene, delile vojnicima poklone, suzama i molbama branile gradove pošto ih muškarci nisu mogli odbraniti oružjem, donosile braniocima streljivo, dizale palisade, kopale jarke, popravljale oštećene gradske bedeme, bacale streljivo sa gradskih zidina, kamenice i crepove sa krovova, vršile smotru vojnih jedinica i ratnih znamenja, dobrovoljno i hrabro išle u rat, svojim rukama zadavale smrtonosne udarce, upravljale ratnim brodovima i zapovedale flotama, nosile kacige, oklope i štitove, vozile ratne dvokolice, išle u korak sa kolonama ratnika, jahale konje i gađale iz luka, bile naučene vojevanju i ratnim običajima, gušile pobune koje ni carevi nisu mogli da zaustave, palile opsadne sprave neprijatelja, dočekivale protivnike sa mačevima i sekirama u rukama, predvodile vojske u bitkama, kalile se istim tegobama i bile hrabrije od svojih muževa, presuđivale običnim ratnicima i najvećim vojskovođama svog doba, golim rukama hvatale mačeve neprijatelja i otimalle im štitove, imale više autoriteta u vojsci od vojskovođa i u krajnjem očajanju ubijale svoje potomstvo i dizale ruke na sebe.

Sva navedena dela hrabrih i požrtvovanih žena antički Grci i Rimljani objedinjavali su u jednu vrlinu koju su nazivali – muževnost (grč. *ἀνδρεία*, lat. *virtus*). Dokazati se kao umešan u boju značilo je postati bolji čovek/muškarac. Rat je u antičkoj tradiciji predstavljen kao neprekinut niz bitaka i okršaja čiji su glavni učesnici bili muškarci. Oni su učešće u ratu posmatrali kao svoju najvažniju društvenu ulogu, dičeći se statusom ratnika. Žene su po pravilu prikazivane kao roblje pobjednika, prognanice iz nekog pokorenog grada ili kao pale žrtve pošto su njihovi zaštitinici nadvladani i potučeni. Žene koje su tokom rata učinile neko delo vredno divljenja hroničari onog vremena neretko su obeležavali kao „protivne prirodi sopstvenog pola” (Tukidid, *Peloponeski rat*, III, 74, 2), ističući da su uzdržanost, hrabrost i mudrost ratnika van domašaja ženske prirode.

Podaci sakupljeni poslednje decenije XX veka potvrđuju da se malo toga u međuvremenu promenilo. Krajem prošlog veka oko 23 miliona vojnika služilo je u vojskama širom planete, od kojih su 97% bili muškarci. Tek u šest od 200 zemalja više od 5% aktivnih vojnih lica čine žene. One u vojsci najčešće obavljaju neke od uslužnih ili pomoćnih delatnosti – rade kao kuvarice, spremačice, medicinsko ili administrativno osoblje. Na drugoj strani, borbeni sastav savremenih vojski čine isključivo muškarci.

Protivnici potpune integracije žena u borbene jedinice ističu, govoreći lako prepoznatljivim jezikom svojih dva milenijuma starijih prethodnika, da žene nisu u stanju da ispunе zadatke koji uključuju visok nivo fizičkih napora, odnosno da bi njihovo angažovanje na takvim zadacima ugrozilo bezbednost i oslabilo koheziju borbenih jedinica. Tako je 1993. godine u Kanadi, Holandiji, Danskoj i Norveškoj zajedno, samo 168 žena služilo u borbenim jedinicama kopnene vojske. U Rusiji, Velikoj Britaniji, Nemačkoj, Francuskoj i Izraelu u ovim jedinicama nije služila nijedna žena (J. S. Goldstein, str. 10–11). Zastupljenost žena u vojsci Srbije jedva da prati neslavan svetski prosek. Žene čine ponižavajućih 0,20% oficirskog, odnosno 0,28% podoficirskog sastava vojske Srbije. Nijedna od ovih žena oficira u našoj vojsci nije bila raspoređena na položaj sa kojeg je mogla da komanduje borbenom jedinicom, niti joj bilo omogućeno da učestvuje u borbenim dejstvima (Šaranović, Kilibarda, str. 64; 82–83). Ovi podaci svedoče da su žene krajem veka tokom kojeg su ostvarile najveće uspehe u svojoj emancipaciji ostale isključene iz borbenih jedinica i uskraćene za iskustvo aktivnog učešća u ratu.

Ipak, borbeni duh Artemizije, strateško umeće Teute i odlučnost Kleopatre žive i danas. Kao eho pouke grčkog filozofa Platona da ženama treba dati i veštinu ratovanja, i onda ih treba upotrebljavati za isto za šta i muškarce, početkom jula 2014. godine objavljena je vest da je jedna žena, Mišel Hauard, unapređena u čin admirala mornarice SAD. Istovremeno, ona je postavljena za zamenika glavnokomandujućeg pomorskim operacijama, što je drugi položaj u hijerarhiji najmoćnije svetske mornarice. „*Muškarci sebi mogu da dozvole osrednjost. Ako nastupate kao žena, tako nešto nije vam dopušteno. Kada se pogledam u ogledalu, ja ne pomislim: Afro-Amerikanka, žena, ovo ili ono*”, nedavno je izjavila Mišel Hauard „*ja pomislim: kapetan!*”

OZNAKA MOĆI

Ksenofont Atinjanin (430–354. g. pre n. e.) citirao je izvesnog Isomaha da su žene bile stvorene samo za „kućevne poslove“ dok su „telo i um muškarca sposobniji da podnesu hladnoću i vrućinu, putovanja i ratne pohode“ (Ksenofont, *Ekonomija* VII, 22–23), pa su zbog toga oni bili predodređeni za javne i državne poslove. Gotovo cela prva knjiga Platonove (428/427–348/347. g. pre n. e.) *Države* posvećena je neophodnosti postojanja posebne klase u društvu koju bi činila elita obučenih i obrazovanih ljudi, čiji bi ključni zadatak bili čuvanje i odbrana države. Odmah se postavilo pitanje mogu li pored muškaraca i žene biti deo ove elite. Argumenti protiv zvuče i danas prepoznatljivo – svako treba da čini ono za šta je predodređen prirodom; potom, razlika između muškaraca i žena tolika je i takva da bi oni trebalo da se bave različitim zanimanjima; dakle, pogrešno je i protivno prirodnom zakonu da muškarci i žene obavljaju iste delatnosti.

Platon je na ove tvrdnje odgovorio pomalo sarkastičnom primedbom da postoji očigledna razlika između ćosavih i kosmatih muškaraca, ali da to ne znači da oni zbog nje nisu podobni za obavljanje istih poslova, i nastavio u istom stilu: „*Verujemo li mi da kuje u čuvara moraju kao i mužjaci da stražare, da zajednički love i da sve drugo rade zajedno s njima, ili one treba da ostanu kod kuće, pošto ih rađanje i negovanje štenadi slabi, a da se mužjaci sami trude i staraju o stadima? Sve mora da bude zajedničko, samo što ženke upotrebljavamo kao slabije, a mužjake kao snažnije. A je li moguće da se neko biće upotrebljava isto onako kao neko drugo biće ako mu nisi dao istu hranu i isto vaspitanje? Ako, dakle, želimo da žene upotrebljavamo za iste stvari za koje i muškarce, onda ih moramo istim stvarima i poučavati, zar ne?*“ (Platon, *Država* 451d-e).

Platon prihvata da su muškarci prirodno fizički snažniji od žena, ustvrđujući da to nije dovoljan argument koji potonje isključuje iz priprema za vođenje rata – „*nema, prema tome, nikakvog posla u upravi države koji bi pripadao ženi zato što je žena, niti muškarcu zato što je muškarac, nego su prirodne sposobnosti podjednako podeljene među oba stvorenja, i u svima poslovima može po svojoj prirodi učestvovati žena, i u svima poslovima muškarac, samo je žena u svima slabija od muškarca. (...) i kod muškarca i kod žene prirodna sposobnost za čuvanje države je ista, bez obzira na to što je kod jednog slabija, a kod drugog jača.*“ (Platon, *Država* 455de; 456b).

Eho ove davne rasprave čuje se i danas. O tome svedoči vest o jednom značajnom arheološkom otkriću. U Tarkviniji, etrurskoj nekropoli sa više od 6000 grobova, sredinom 2013. godine otkrivena je netaknuta grobnica datirana u VI vek pre n. e. Na dva pogrebna ležaja uklesana u steni bili su sahranjeni etrurski velikodostojnik i njegova supruga. Uz telo ratnika ostavljeno je koplje, simbol njegovog visokog statusa. Pored koplja nađeni su kutija optočena bronzom i nekoliko komada nakita, za koje se odmah pretpostavilo da pripadaju supruzi. Mediji su požurili da objave vest o fascinantnom otkriću 2600 godina starog etrurskog princa-ratnika. Ali tajanstveni grob skrivao je mnogo zanimljiviju tajnu. Naknadnom analizom kostiju otkriveno je da je „princ-ratnik“ u stvari bio žena stara 35–40 godina, dok je navodna „supruga“ bio mlađi muškarac od 20–30 godina. Vođa ovog arheološkog projekta profesor Alesandro Mandolezi ponudio je odmah novo tumačenje – koplje je najverovatnije položeno u grob kao simbol zajedništva supružnika.

Arheolog Judit Vajngarten smatra ovo objašnjenje neverodostojnim i tvrdi da je etrurska velikodostojnica sahranjena sa kopljem kao nedvosmislenim simbolom dostojanstva. Njenu tvrdnju kao da potvrđuje podatak da je metalni vrh koplja pronađen položen uz ženski skelet. Oružje ostavljeno u grobu muškarca po pravilu se tumači kao simbol ratničkog statusa pokojnika, međutim ukoliko je posredi žena, isto to oružje odjednom postaje manje značajan, gotovo privatni simbol bračne zajednice. Ipak, koplje u ženskoj ruci nije moglo biti privatna stvar, poput neke vrtlarske ili kuhinjske alatke. Jednako kao i u muškoj ruci, ono je oduvek bilo oznaka moći.

Kada su se antički moreplovcu približavali Atini, tek što su oplovili oko Suniona, najjužnijeg rta Atike, mogli su po lepom vremenu da u daljini vide odsjaj sa vrha koplja i kacige kolosalne skulpture boginje Atine. Skulptura poznata kao Atina Promahos bila je visoka desetak metara i dominirala je Akropoljem. Podignuta je najverovatnije polovinom V veka pre n. e. u čast pobeđe Atinjana nad Persijancima u bici kod Maratona. Na grčkom *Πρόμαχος* označava onu koja predvodi boj, koja se bori u prvim redovima. O ovoj ratničkoj strani ženske prirode svedoče i sledeći Homerovi stihovi. Nevična ratu, ranjena u boju pod zidinama Troje, boginja ljubavi Afrodita požalila se Zevsu, ali je kao odgovor dobila podsmeh i očinski ukor (*Ilijada*, V, 426–429):

*„Zlatnu Afroditu on pozove i ovo joj rekne:
Ratni poslovi, dete, ne pristaju nikako tebi,
nego se idi staraj za svadbene poslove ljupke,
za rat brinuće se Atena i brzi Arej.”*

Stav vrhovnog božanstva grčkog panteona da po prirodi slabe i osetljive žene nemaju šta da traže u ratnim poslovima nije se odnosio na mudru i sovooku boginju. Rame uz rame sa bogom rata, kao njemu potpuno ravnopravna, stajala je Atina. Njena skulptura na Akropolju, glave pokrivene kacigom, sa kopljem i štitom u ruci, u borbenom stavu grčkog hoplita, podsećala je Atinjane na značajnu pobeđu koju im je boginja zaštitnica darovala spasivši grad od propasti. Ona je istovremeno bila veličanstvena i zastrašujuća – androgina figura sa jednako muškim i ženskim atributima, iznad svega simbol odlučne, samosvesne i ratoborne ženstvenosti.

AMAZONKE

Mit o Amazonkama jedan je od nastarijih mitova antičke Grčke. Homer u *Ilijadi* pominje uporišta Amazonki u maloazijskim kraljevinama Likiji i Frigiji, ali je mit o ovim ratnicama stariji od njegovog epa. Pojedini naučnici smatraju da poreklo mita treba tražiti u epohi bronzanog doba – 1600–1100 g. pre n. e. Brojni antički autori pisali su o dalekoj zemlji Amazonki u kojoj nisu važila opšteprihvaćena moralna načela niti je postojala prepoznatljiva društvena organizacija. Gradeći s pažnjom ovo čudesno kraljevstvo na granicama sveta poznatog Grcima, oni su potanko opisivali događaje, imena i podvige brojnih amazonskih vladarki i ratnica. Ovi spisi prepuni su detaljnih opisa oružja koje su Amazonke vešto koristile u boju i lovu, njihove odeće i opreme, ratne taktike, ali i svakodnevnog života. Amazonke su prikazane kao divlja i natprirodna bića, istovremeno ženstveno ljupke i privlačne, pa ipak zastrašujuće i opasne.

Društvo Amazonki bilo je sušta suprotnost onome u kojem su živeli Grci. U njemu su ratnice bile žene, a ne muškarci. Išle su u boj jašući na konjima, nasuprot grčkoj uređenoj teškoj pešadiji naoružanoj dugim kopljima. Amazonke su jednako kao i Grci cenile pojedinačnu hrabrost i junaštvo u boju, te posebnu vezanost koja se tokom rata rađala među saborcima. Na drugoj strani, one su i u opisima bitaka prikazane kao potpuna suprotnost grčkim ratnicima. Njihovo glavno oružje bila je pokretljivost, pa im se zato pripisuje da su prve u boju upotrebile konje. Zahvaljujući jahačkim veštinama, one su neočekivano napadale iz zaseda i bile gotovo neuhvatljive za protivnika.

Ratne vještine savladavale su od malih nogu. Među Amazonkama je svaka žena bila ratnica. Kacige, odeću i pojaseve pravile su od životinjske kože, a štatile su se malim i lakim štitovima u obliku polumeseca. Učene su da jašu i gađaju iz luka praktično čim su prohodale. Koristile su vrlo snažan luk koji je imao veći domet i probojnost nego lukovi ostalih naroda. Bio je sastavljen od više komada drveta spojenih lepkom, na koje su sa unutrašnje strane lepljene koštane pločice, a sa spoljne, na poseban način obrađene tetive govečeta. Osim lukom, vešto su baratale mačevima, sulicama i bojnim sekirama. Taktika u bitkama bila im je jednostavna: veliki broj lakih konjanika podeljenih u male grupe zasipao je protivnika kišom strela. Prihvatale su okršaj samo kada im je to išlo u prilog. Protivnika su slabile malo-pomalo, sve dok ovaj nije odustao od bitke, ili bio sasvim poražen.

Arejeve kćeri

Prema jednom predanju, Amazonke su poticale iz širokih azijskih stepa u okolini Azovskog mora. Njihovo pleme naselilo se u ravnici reke Termodon, ali su u jednom od sukoba sa susednim narodima svi muškarci izginuli u postavljenoj zasedi. Njihove žene su same uzele oružje u ruke, i čvrsto zadržale položaj, na početku odbacivši napad neprijatelja, a potom ih nateravši na povlačenje. Nakon svega što su preživele zajednički život sa muževima za njih više nije bio zasnivanje braka nego predavanje u ropstvo. Zato su stvorile uređenje po svom nahođenju, u kojem nije bilo trajnog mesta za muškarce. Da bi mogle da rađaju potomstvo, stupale su u odnose sa muškarcima obližnjih naroda. *„Ukoliko bi rodile muško dete, odmah bi ga ubile. Devojčice su odgajale na isti način na koji su i same bile naučene, ne prepuštajući ih dokolici ili vunovlačenju, nego su ih obučavale u ratne vještine.“*

vale oružju, konjima i lovu. Spaljivali su im grudi dok su bile deca, tako da ne smetaju kod zatezanja luka, pa su zato nazvane Amazonke.“ (Justin, II, 4) Ovo ime na grčkom znači ona koja nema dojke (grč. α μ α ζ ώ ν).

Lisipu, prvu vladarku Amazonki, koja je hrabro poginula u boju, nasledile su kraljice Marpesija, Lampada, neki kažu i Hipa, koje su nastavile ratne pohode osvajajući Malu Aziju i Siriju. Tamo su, pored ostalih, osnovale slavne gradove Smirnu, Kirenu i Efes. Prilikom osnivanja ovog poslednjeg grada Amazonke su postavile statu Artemide ispod svete bukve, koju su okruživala dva izvora tekući u različitim smerovima. Na tom mestu je kraljica Hipa predvodila sveti obred u čast njihove boginje-zaštitnice. Mnogo kasnije tu je sagrađen veličanstveni hram posvećen Artemidi, jedno od sedam čuda antičkog sveta. U nastavku pohoda, vojska Amazonki je, nesumnjivo pod zaštitom ove moćne pokrovi- teljke, poharala i okolinu drevne Troje u doba kada je zlosrećni Prijam bio tek dečak.

Grci su uglavnom izbegavali sukobe sa ovim varvarskim plemenom. Tek je poneki od velikih heroja poput Belerofonta, prisiljen dobijenim zadatkom, zalazio u njihove zemlje. On je jašući krilatog Pegaza i bacajući na njih veliko kamenje prvi naterao Amazonke da priznaju poraz. Argonauti su u potrazi za Zlatnim runom pažljivo zaobišli zemlje Amazonki. „*One su bile nasilne i ratoborne, jedino što ih se ticalo u životu bio je rat. Rat im je zaista bio u krvi, jer bile su kćerke Areja i nimfe Harmonije, koja se podala božanstvu u tmuni Akmonijske šume i donela mu na svet kćeri u boj zaljubljene.*“ (Apolonije Rodoski, *Argonautika*, II, 989 ff). Moguće je da su Argonauti bili dobro upoznati sa opasnošću koja im je pretela jer je i među njima bila jedna odvažna ratnica. To je bila Atalanta, devojka hrabra i vična ratničkom umeću. Ona je kao vešta rvačica pobedila u nadmetanju mladog Peleja, kasnije oca najvećeg heroja Trojanskog rata slavnog Ahila.

Za razliku od Argonauta, moćni Herakle nije imao mogućnost izbora. Jedan od njegovih zadataka bio je da po svaku cenu uzme zlatni pojas boga Areja koji je kao simbol svoje moći nosila Hipolita, jedna od kraljica Amazonki. Herakle se sa svojom družinom iskrcao na ušću reke Termodon, u blizini grada Temiskira, prestonice Amazonki. Ne gubeći vreme, poslao je glasnika Hipoliti zatraživši bez okolišavanja od nje dragoceni pojas. Kraljica je zavedena sirovom privlačnošću legendarnog junaka rado pristala na njegov zahtev. Kada se činilo da će Heraklu uspeti da obavi zadatak gotovo bez teškoća, umešala se boginja Hera. Prerušena u jednu od ratnica, nagnala je Amazonke da posumnjaju u iskrenost Heraklovih namera. Uplašene da će im on oteti kraljicu, došle su na obalu pod punom ratnom spremom s namerom da napadnu Grke. Kao što često biva, delanje u strahu da bi se izbegla neka pogibelj imalo je kao posledicu nesreću još veću od one koja se pokušala izbeći. Kada su se protivnici postavili jedni naspram drugih, najplemenitije među ratnicama stadoše ispred Herakla i zapodenuše okršaj. Diodor sa Sicilije navodi imena dvanaest Amazonki koje je Herakle jednu po jednu porazio u krvavom boju. „*Svaka od njih ponosila se svojom hrabrošću jednakoј muškoј koju je pokazivala u ratnim nadmetanjima ne tražeći ničiju pomoć, ali je otkrila svu neistinitost ove tvrdnje kada se namerila na boljeg od sebe.*“ (Diodor, IV, 16). Herakle je poštedeo život kraljici Hipoliti u zamenu za pojas po koji je došao. Neki opet kažu da je u besu, ne znajući za milost, pored mnogih pogubio i nju, započevši veliki rat iz-

među Grka i Amazonki. Zapisano je da je tada Herakle sasvim istrebio narod Amazonki, ali se s tim ne slažu svi antički pisci.

Nakon ovog Heraklovog podviga pobedonosni Heleni zarobili su veliki broj Amazonki i na tri broda ih povelili sa sobom u Grčku. Negde na pučini zarobljenice su se oslobodile i savladale svoje otmičare. One nisu poznavale umeće moreplovstva niti su umele da rukuju jedrima i veslima, pa su, pobivši sve muškarce, pustile da ih nose vetar i talasi. Morske struje su ih odnele daleko na sever, sve do Meotskog jezera, kako su stari Grci nazivali Azovsko more. Tu su se iskrcale i ukrale prve konje na koje su naišle. Konja je tamo bilo u izobilju jer to je bila zemlja Skita, nomadskog naroda vičnog njihovom uzgajanju. Skiti su pokušali da navedu Amazonke da se priključe njihovom plemenu ali su one predlog odbile rekavši: „*Mi ne možemo živeti s vašim ženama jer smo naviknute na jedne, a one na druge običaje. Mi gađamo strelama, bacamo koplja, jašemo konje i ne znamo da radimo ženske poslove; vaše žene ne bave se tim poslovima koje smo nabrojale, već one obavljaju ženske poslove, sede na kolima i nikuda ne idu, pa čak ni u lov. Mi se, dakle, s njima nećemo moći slagati*“ (Herodot, IV, 114). Grupa skitskih mladića se sa ovim Amazonkama preselila dalje na sever, gde su, zapisao je Herodot (oko 484 – 425. g. pre n. e.), živeli i u njegovo vreme. Ovaj narod on naziva Sauromati (Sarmati) i za njihove žene kaže da se oblače isto kao muškarci, idu na konjima u lov i rat, s muževima ili bez njih. Nijedna od sauromatskih devojaka nije mogla da se uda dok ne ubije barem jednog neprijatelja. Platon takođe nije sumnjao da postoje žene zvane Sauromatide, kojima je jednako kao muškarcima bila nametnuta obaveza da rukuju lukom i drugim oružjem, u čemu su one bile ravnopravne sa muškarcima.

One Amazonke koje su nakon Heraklovog upada ostale na Pontu odlučile su da napadnu Grke. Nova kraljica Orejtija obratila se skitskom vladaru Sagilu ponudivši mu savezništvo u pohodu na Heladu. Pozvala se na zajedničko poreklo oba naroda i da Skiti dobro znaju da žene nisu ništa manje srčane od muškaraca. Skitski kralj je poslao Amazonkama veliki odred konjanika pod zapovedništvom svog sina Panasagore. Saveznička vojska je potom obišla Crno more i prešla preko leda na Krimskom Bosforu. Ni moćni Dunav za njih nije bio dovoljno velika prepreka. Potom su se spustili u Trakiju i neometani prošli kroz Tesaliju i Beotiju. Napredovali su kroz Atiku sve do Atine, gde su postavili logor. Tu je Orejtija prinela žrtve bogu rata Areju i potom izazivački postrojila vojsku za bitku. Amazonke su bile odlučne u nameri da se osvete za sve poraze koje su do tada doživele od Grka.

Tesej, predvodnik odbrane Atine, prinio je žrtve bogu straha Fobu i dobivši povoljno proročanstvo, odlučio da napadne ohole ratnice. Žestok okršaj vodio se na prostoru koji je nakon boja nazvan Amazonija. Atinjani su prvobitno bili nadvladani i naterani na povlačenje. Iako je izgledalo da su Amazonke nadomak pobede, ratna sreća ih je ubrzo napustila. Grci su tako snažno jurišali da su ratnice bile potisnute sve do svog logora na Areopagu. Amazonke su na kraju bile prisiljene da priznaju poraz. Rat je okončan primirjem zaključenim u blizini svetilišta koje je kasnije posvećeno Teseju. Porazena kraljica Orejtija umrla je nakon povlačenja sa Atike, ophrvana tugom, dok su preostale ratnice potražile utočište u zemlji Skita.

Nikola Keravica je samostalni istraživač antičkog i srednjovekovnog umeća ratovanja i poznavalac teorije starih vojnih veština. Kao koautor učestvovao je u pisanju dve knjige koje je objavio Zavod za udžbenike iz Beograda: „U ime Boga = In nomine Dei: Kratka istorija krstaških ratova” (2008) i „Strategika = Στρατηγικά: Kratka istorija pohoda Aleksandra Velikog” (2009). Kao samostalni autor napisao je 2011. godine knjigu „Nepobedivi Konstantin” za izdavačku kuću Evoluta iz Beograda. Preveo je delo Lucija Flavija Arijana, Arijanov bojni poredak protiv Alana = Αρριανού Έκταξίς κατά Αλανών, koje je kao posebno izdanje 2013. godine objavila izdavačka kuća Evoluta.

Napisao je nekoliko istraživačkih radova sa tematikom antičkog umeća ratovanja objavljenih u „Vojno-istorijskom glasniku”, glasilu Instituta za strategijska istraživanja [ISI] – Odeljenje za vojnu istoriju, Ministarstva odbrane Republike Srbije. Stalni je saradnik „Politikinog zabavnika”, u kome je objavio niz popularnih tekstova inspirisanih bogatom zaostavštinom starog Rima. Takođe je moderator igre i autor taktičkih ratnih igara. Živi i radi u Beogradu.

SADRŽAJ

Reč autora	7
Oznaka moći	9
AMAZONKE.....	12
Arejeve kćeri	13
Skeleti ratnica	20
GRKINJE.....	23
Atinjanke, Platejke, Sinopljanke, Spartanke.....	25
Kraljoubica	29
Telesila iz Arga	33
Artemizija, kraljica Halikarnasa.....	37
Makedonke	46
Družbenice	50
RIMLJANKE	53
Italke, Hispanke, Numidanke, Germanke.....	63
Amazonke u areni	69
TEUTA, KRALJICA ILIRA	74
KLEOPATRA, KRALJICA EGIPTA	79
Fulvija Flaka Bambula.....	87
BUDIKA, VLADARKA ICENA	96
ZENOBIJA, KRALJICA PALMIRE.....	105
MAVIJA, POGLAVARKA SARACENA.....	117
Bibliografija.....	120
Indeks.....	125
Ilustracije.....	132